

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Geologian tutkimuskeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Geologian tutkimuskeskuksesta. Lailla korvattaisiin nykyinen geologian tutkimuskeskuksesta annettu laki. Lailla on tarkoitus ajanmukaistaa tutkimuskeskusta koskevat säännökset lainsäädännön ja toimintaympäristön kehitys, työ- ja elinkeinoministeriön ohjauskäytännöt ja tutkimuskeskuksen organisaatiorakenteen muutokset huomioon otta-

en. Laissa olisivat säännökset tutkimuskeskuksen tehtävistä, johtamisesta, toimivallan jaosta ja ratkaisuvallan käytöstä. Laissa otettaisiin huomioon perustuslain vaatimukset valtion virastoja koskevasta sääntelystä ja täsmennettäisiin asetuksenantovaltuuksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 28 päivänä helmikuuta 2011.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Geologian tutkimuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön alainen tutkimuslaitos, josta säädetään geologian tutkimuskeskuksesta annetussa laissa (995/1983, muut. 1145/1987) ja asetuksessa (1378/1994, muut. 1169/1997 ja 457/2000). Tutkimuskeskus tuottaa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarvitsemää geologista tietoa, jolla edistetään maankamaran ja sen luonnonvarojen hallittua ja kestäväää käyttöä.

Tutkimuskeskus on tulosvastuullinen virasto, jonka tehtävänä on tutkimus-, kehittämis- ja asiantuntijapalvelujen tuottaminen. Tutkimuskeskuksen toiminnan tavoitteena on geologista tietoa hankkimalla, luomalla ja käyttämällä ylläpitää ja kohottaa alan osaamisen tasoa sekä tyydyttää julkisia ja yksityisiä tutkimus- ja tietotarpeita. Tutkimuskeskus tuottaa tietoa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän käyttöön oma-aloitteisesti, yhteishankkeina ja toimeksiannoista.

Hallituksen esityksellä ehdotetaan annettavaksi uusi laki Geologian tutkimuskeskuksesta. Laissa olisivat perussäännökset tutkimuskeskuksen toiminnasta. Uusi laki on tarpeen muuttuneen toimintaympäristön ja perustuslain näkökulmasta.

Tutkimuskeskuksen tehtäviä ei muutettaisi. Ainoastaan johtokuntaa ja pääjohtajaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan asiallisia muutoksia.

Virastona Geologian tutkimuskeskus jatkaisi toimintaansa muuttumattomana uudesta laista huolimatta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tutkimuskeskuksesta annetussa laissa ovat säännökset tutkimuskeskuksen organisatorisesta asemasta, yleisluontoinen kuvaus sen tehtävistä, tehtävien suorittamistavasta ja suoritteiden maksuista. Lisäksi laissa on yleinen asetuksenantovaltuutus. Yhteensä laissa on vain viisi voimassa olevaa pykälää.

Tarkemmat säännökset tutkimuskeskuksesta, sen tehtävistä, organisaatiosta ja henkilöstöstä sekä asioiden ratkaisemisesta ovat tutkimuskeskuksesta annetussa asetuksessa.

Tutkimuskeskus toimii kiinteässä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kanssa, edistää tutkimustiedon hyödyntämistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä luo edellytyksiä elinkeinoelämälle ja sen kasvulle, työllisyydelle ja yhteiskunnan hyvinvoinnille. Tutkimuskeskus edistää toiminnallaan ja asiantuntemuksellaan kestäväää kehitystä, raaka-aine- ja energiahuollon sekä yhdyskuntarakentamisen kehittämistä sekä alueellista innovaatiotoimintaa. Tutkimuskeskus varautuu hoitamaan tehtäviään myös poikkeusoloissa sen mukaan kuin työ- ja elinkeinoministeriö erikseen päättää.

Tuottamalla tutkimuspalveluja yhteiskunnalle, yrityksille ja muille asiakkaille tutkimuskeskus ylläpitää ja kehittää geologian alan osaamista Suomessa sekä tukee elinkeinoelämän ja alueiden kilpailukyvyn parantamista.

2.2 Nykytilan arviointi

Voimassa oleva geologian tutkimuskeskuksesta annettu laki ei vastaa nykytilaan vaatimuksia. Laki ei myöskään huomioi tutkimuskeskuksen toiminnassa tapahtuneita muutoksia eikä työ- ja elinkeinoministeriön nykyisiä ohjauskäytäntöjä.

Valtion virastoja ja laitoksia koskevia säädöksiä on viime vuosina muutettu perustuslain vaatimusten mukaiseksi. Muutosten yhteydessä on erityisesti kiinnitetty huomiota perustuslain 80 §:n ja 119 §:n vaatimuksiin.

Voimassa oleva geologian tutkimuskeskuksesta annettu laki ei enää vastaa perustuslain vaatimuksia asetusten antamisesta. Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentin, valtioneuvoston tai ministeriön asetuksen antamisen on perustuttava perustuslaissa tai muussa laissa olevaan valtuutukseen. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan.

Perustuslain 119 § 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 84 §:n 4 momentin mukaan myös valtion liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista on säädettävä lailla. Muissa tapauksissa valtionhallinnon yksiköistä voidaan säätää lailla tai asetuksella. Perustuslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) mukaan sääntelyn joustavuuden takia on tarpeen, että valtionhallinnon yksiköistä voidaan säätää asetuksella, mutta merkittävistä valtionhallinnon järjestelyistä on kuitenkin asianmukaista säätää aina lailla.

Tutkimuskeskuksen tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä, mutta alan johtavana laitoksena se on laaja-alaisesti yhteiskuntaan ja sen kehitykseen vaikuttava laitos ja merkittävä osa suomalaista innovaatiojärjestelmää. Tämän yhteiskunnallisesti merkittävän painoarvon takia on perusteltua säätää tutkimuskeskuksen perusteista lain tasolla.

Voimassa olevassa tutkimuskeskuksesta annetussa laissa on vain hyvin yleinen asetuksenantovaltuutus, jonka mukaan tarkemmat määräykset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella. Tällaista yleisluonteista valtuutussäännöstä lain täytäntöönpanosta on perustuslakivaliokunnan mukaan tulkittava supistavasti ja sen soveltamisala jää vähäiseksi (esimerkiksi PeVL 7/2005 vp, PeVL 40/2002, PeVL 29/2004 vp).

Tutkimuskeskuksesta annettuun lakiin olisi ollut tarpeen tehdä useita merkittäviä muutoksia, minkä takia katsottiin tarpeelliseksi antaa kokonaan uusi laki.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on myönteisiä kokemuksia johtokuntatyöskentelystä ja johtokunnasta saadaan tärkeää lisäarvoa viraston johtamiseen. Tehokas johtaminen edellyttää kuitenkin selkeitä rooleja, vastuita ja tehtäviä, joita on tarkoitus tällä esityksellä selkeyttää.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Hallituksen esityksellä ehdotetaan annettavaksi Geologian tutkimuskeskuksesta uusi laki, joka kumoaisi nykyisen lain. Lailla on tarkoitus uudistaa tutkimuskeskusta koskevat säännökset vastaamaan sen toiminnalle asetettuja tavoitteita, toimivaltuuksia ja työ- ja elinkeinoministeriön tulosohjaukäytäntöjä sekä saattaa säännökset vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Esityksellä ehdotetaan otettavaksi lakiin perussäännökset tutkimuskeskuksen tehtävistä, johtamisesta, toimivallan jaosta ja ratkaisuvallan käytöstä.

Esityksen tavoitteena on tehostaa ja selkeyttää tutkimuskeskuksen johtamista täsmenämällä johtokunnan roolia ja tehtäviä suhteessa työ- ja elinkeinoministeriöön ja tutkimuskeskuksen operatiiviseen johtoon. Esityksellä täsmennetään toimivallanjakoa tutkimuskeskuksen johtokunnan ja pääjohtajan välillä sekä määritellään asetuksenantovaltuudet tarkemmin perustuslain vaatimusten mukaisesti.

Esitys selkeyttäisi tutkimuskeskuksen johtamista ja korostaisi selkeämmin tulosvastuun jakoa, koska sillä täsmennetään johtokunnan ja pääjohtajan välistä toimivallanjakoa. Esitys selkeyttäisi johtokunnan roolia itsenäisenä toimielimenä ja pääjohtajan roolia viraston operatiivisena johtajana. Pääjohtaja olisi edelleen johtokunnan ohella tulosvastuussa tutkimuskeskuksen toiminnasta ja vastaisi strategisesta päätöksenteosta johtokunnan päätösten esittelijänä.

Esitys parantaisi johtokunnan riippumattomuutta mahdollisissa intressiristiriitatilanteissa, kun pääjohtaja ja henkilöstön edustaja eivät olisi johtokunnan jäseniä. Ehdotettu muutos korostaa selkeää tulosvastuujakoa sekä selkeyttää johtokunnan mahdollisuuksia toteuttaa ohjaus- ja valvontarooliaan.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Ehdotetulla lailla annettaisiin uusi laki Geologian tutkimuskeskuksesta ja kumottaisiin voimassa oleva geologian tutkimuskeskuksesta annettu laki. Tutkimuskeskusta koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset tutkimuskeskuksen organisatorisesta asemasta, toiminnan tavoitteista, tehtävistä, pääjohtajasta, pääjohtajan ratkaisuvallasta, johtokunnasta, työjärjestyksestä, edunvalvonnasta ja asetuksenantovaltuutus.

Tutkimuskeskuksen pääjohtajan ja johtokunnan rooleja selkeytettäisiin. Lakiin tulisivat säännökset molempien roolista ja asetuksessa määriteltäisiin niiden tehtävä.

Johtokunnan toimikautta ehdotetaan lyhennettävän neljästä vuodesta kolmeen vuoteen. Myös johtokunnan kokoonpanoon ja jäsenten valintaperusteisiin ehdotetaan muutoksia siten, että tutkimuskeskukseen palvelussuhteessa olevaa ei voitaisi enää nimittää johtokunnan jäseneksi. Tämä tarkoittaisi muutosta nykyiseen tilanteeseen siten, että pääjohtaja ja henkilöstön edustaja eivät voisi enää olla johtokunnan jäseninä. Sen sijaan pääjohtaja toimisi johtokunnassa ratkaistavien asioiden esittelijänä ja henkilöstön edustajalla olisi edelleen läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

Asetuksenantovaltuutus ehdotetaan täsmennettäväksi perustuslain 80 §:n mukaisesti siten, että valtuussäännöksistä ilmenisi riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, mistä seikoista asetuksella on tarkoitus säätää.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ehdotetaan annettavan tutkimuskeskuksen hallintoa sääntelevä uusi laki. Lakiehdotuksella ei ole tarkoitus ehdottaa muutoksia tutkimuskeskuksen organisaatioon, tehtäviin tai toimintoihin. Esityksellä ei siten voida katsoa olevan taloudellisia tai yhteiskunnallisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Laki on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Ehdotuksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Geologian tutkimuskeskukselta ja Geologian tutkimuskeskuksen henkilöstöjärjestöiltä.

Uuden lain antaminen katsottiin lausunnoissa yleisesti tarkoituksenmukaiseksi. Geologian tutkimuskeskus viittasi lausunnossaan Geologian tutkimuskeskuksen johtokunnan jo aiemmin työ- ja elinkeinoministeriölle lähettämään lausuntoon. Lausunto oli annettu hallitus- ja johtokuntatyö -suosituksesta ja siinä pyydettiin kiinnittämään huomiota johtokunnan toimikauden keston ja kokoonpanoon sekä asiantuntijuuden turvaamiseen johtokunnan päätöksenteossa. Johtokunnan toimikauden lyhentämistä ja kokoonpanon muutosta sekä asiantuntijuuden turvaamista perustellaan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Myös oikeusministeriön lausunnot lakiehdotuksesta ja asetusluonnoksesta on otettu tässä huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Organisaatorinen asema. Tässä lakiehdotuksessa tarkoitettu Geologian tutkimuskeskus jatkaisi samannimisen viraston toimintaa, josta säädetään lailla 995/1983.

Lain 1 pykälässä todettaisiin tutkimuskeskuksen kuuluvan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Samalla todettaisiin tutkimuskeskuksen puolueettomuus ja riippuma-

ton asema. Vaikka tutkimuskeskuksen puolueettomuus ja riippumattomuus ovat valtio-kontekstissa itsestään selvä asia, tarve asian selkeään ilmaisuun on tullut erityisesti asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden taholta. Tutkimuskeskus joutuu ajoittain esittämään perusteluja puolueettomuudestaan ja riippumattomuudestaan kansainvälisillä markkinoilla toimiville yrityksille ja tutkimuskump-

paneille, joten selkeyden takia olisi hyvä todeta asia laissa.

Pykälässä todettaisiin myös tutkimuskeskuksen voittoa tavoittelematon asema, koska EU:n valtiontukisäännöt edellyttävät joissakin rahoitustilanteissa, että saajaorganisaatio ei tavoittele taloudellista voittoa.

2 §. Toiminnan tavoite. Pykälässä säädettäisiin tutkimuskeskuksen toiminnalle asetuihin tavoitteista. Tutkimuskeskuksen tavoitteena on geologian alan osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen sellaisilla alueilla, joissa voidaan saada paras hyöty elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Tutkimuskeskus tukee osaltaan innovaatiopolitiikan suunnittelua ja toimeenpanoa.

3 §. Tehtävät. Pykälässä säädettäisiin yleisellä tasolla tutkimuskeskuksen tehtävistä, joilla se pyrkii saavuttamaan edellisessä pykälässä säädetyt tavoitteet.

Pykälän 1 momentin mukaan tutkimuskeskuksen tehtävänä olisi suorittaa alan tutkimusta ja tuottaa asiantuntijapalveluita.

Sektoritutkimuslaitoksena tutkimuskeskus tuottaa elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tarvitsemää geologian alan tietoa päätöksenteon tueksi ja kehittää ratkaisuja ajankohtaisiin ongelmiin. Tutkimuskeskus tekee myös geologista kartoitusta ja luo innovatiivisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön, kairannaistoiminnan, energiahuollon, ympäristöalan, rakentamisen ja maankäytön tarpeisiin. Toiminnallaan tutkimuskeskus tukee kansallisen innovaatioympäristön kehittämistä.

Tutkimuskeskus hyödyntää toiminnassaan eurooppalaisia ja muita kansainvälisiä tutkimusyhteistyön rakenteita. Tutkimuskeskus suorittaa maksullisia palveluja myös ulkomaisille asiakkaille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tutkimuskeskuksen tehtäviksi myös muut tutkimukseen ja innovaatio toimintaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö antaa sille.

Pykälän 3 momentissa olisi valtuutus säätää tutkimuskeskuksen tehtävistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 §. Johtokunta. Tutkimuskeskuksen ylintä johtamista varten on johtokunta. Johtokunta päättää tutkimuskeskuksen strategiseen johtamiseen liittyvistä kysymyksistä. Johtokun-

nan rooli on ohjata, seurata ja valvoa tutkimuskeskuksen toimintaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin johtokunnan nimittämisestä, kokoonpanosta ja toimikauden kestosta. Valtioneuvosto nimittäisi johtokunnan jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lakiehdotus lyhentäisi johtokunnan toimikautta yhdellä vuodella, koska voimassa olevien säännösten mukaisesti johtokunnan toimikausi on ollut neljä vuotta. Toimikauden lyhentämisellä pyritään tukemaan mahdollisuutta reagoida toimintaympäristön muutoksiin entistä nopeammin. Kun johtokunta nimitetään kolmeksi vuodeksi, on jäsenistössä tarvittava asiantuntemus arvioitavissa ja jäsenistö mahdollisesti vaihdettavissa nykyistä useammin. Jäsen voitaisiin tarvittaessa valita myös uudelle toimikaudelle.

Johtokuntaan nimitettäisiin vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä, joista yhden tulee olla työ- ja elinkeinoministeriön edustaja. Nimitystä valmistellessa johtokunnan jäsenten lukumäärään on kiinnitettävä huomiota. Johtokunnan koko tulee pitää toimivana ja tehokkaana ottaen huomioon tutkimuskeskuksen koko ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Johtokunnan jäseniksi valittaisiin asiantuntijuuden, osaamisen ja yhteistyösuhteiden perusteella tutkimuskeskuksen ulkopuolisia henkilöitä, jotka toisivat lisäarvoa tutkimuskeskuksen strategisen johtamisen tueksi. Jäsenet eivät olisi edustamiensa tahojen edunvalvojina, vaan heidän tehtävänä olisi ohjata, seurata ja valvoa tutkimuskeskuksen toimintaa alan asiantuntijoina.

Johtokunnan kokoonpanossa otettaisiin huomioon selkeän tulosvastuujaon korostuminen. Johtokunnan jäseneksi ei voitaisi enää valita tutkimuskeskukseen palvelussuhteessa olevia henkilöitä, mutta pääjohtaja toimisi edelleen johtokunnassa ratkaistavien asioiden esittelijänä ja henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa. Pääjohtaja vastaisi edelleen tutkimuskeskuksen operatiivisesta johtamisesta ja toimisi johtokunnassa ratkaistavien asioiden esittelijänä, mutta ei olisi johtokunnan jäsen. Lakiehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää johtokunnan roolia virastosta itsenäisenä toimielimenä. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksemukaista, että viraston operatiivisesta johtamisesta vastaava pääjohtaja, joka valmiste-

lee ja esittelee johtokunnassa ratkaistavat, olisi myös johtokunnan jäsenenä päättämässä esittelemistään asioista. Pääjohtajalle jää edelleen vastuu tutkimuskeskuksen operatiivisesta johtamisesta, koska hänen vastuulleen kuuluu valmistella ja panna täytäntöön johtokunnassa tehdyt päätökset.

Intressiristiriitojen takia myöskään tutkimuskeskuksen henkilöstön edustaja ei olisi johtokunnan jäsen. Kuitenkin henkilöstön keskuudestaan valitsemalla henkilöllä olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita. Läsnäolo- ja puheoikeudella halutaan varmistaa henkilöstön motivaatio ja sitoutuminen sekä henkilöstön edustaminen ja kuuleminen sekä tutkimuskeskuksen oman asiantuntijuuden huomioiminen. Henkilöstön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia ei haluta heikentää, mutta henkilöstön edustajaa ei valittaisi jäseneksi, jotta hän ei joutuisi vastuuseen johtokunnan tekemistä päätöksistä.

Pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaisi johtokunnan jäsenten palkkiot. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa johtokunnan jäsenille maksettavat palkkiot valtiovarainministeriön suosituksen mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa olisi valtuutus säätää johtokunnan tehtävistä, ratkaisuvallasta ja päätösvaltaisuudesta valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Pääjohtaja. Tutkimuskeskuksen ylintä johtamista varten on johtokunta ja pääjohtaja, joiden rooli määräytyy tässä laissa säädetyn tehtäväjaon mukaisesti. Pykälässä säädettäisiin pääjohtajan nimittämisestä, tehtävistä ja kelpoisuusvaatimuksista. Pääjohtaja vastaa tutkimuskeskuksen operatiivisesta johtamisesta.

Pykälän 1 momentissa olisivat säännökset pääjohtajan nimittämisestä ja roolista. Valtioneuvosto nimittää pääjohtajan, jonka roolina on johtaa ja kehittää tutkimuskeskuksen toimintaa. Pääjohtaja vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle ja johtokunnalle. Työ- ja elinkeinoministeriö tekee tulosopimuksen viraston virkamiesjohdon ja johtokunnan kanssa. Ministeriö myös seuraa tulosopimuksen toteutumista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pääjohtajan virkaan edellytettävistä kelpoisuusvaatimuksista.

6 §. Pääjohtajan ratkaisuvallasta. Pykälässä säädettäisiin pääjohtajan ratkaisuvallasta.

Pääjohtaja ratkaisee kaikki tutkimuskeskuksessa ratkaistavat asiat, ellei niistä ole muualla erikseen säädetty. Tällaisia säännöksiä, joissa mahdollisesti rajoitetaan pääjohtajan päätösvaltaa, on lakiehdotuksen 4 ja 7 §:ssä, joissa säädetään johtokunnan tehtävistä ja työjärjestyksestä. Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka muutoin kuuluisi jonkun muun tutkimuskeskukseen palvelussuhteessa olevan henkilön ratkaistavaksi. Muutoin muun henkilöstön ratkaisuvallasta määrätään tutkimuskeskuksen työjärjestyksessä.

7 §. Työjärjestys. Pykälässä säädettäisiin tutkimuskeskuksen työjärjestyksestä, jonka pääjohtaja hyväksyisi. Työjärjestyksessä määrättäisiin tutkimuskeskuksen sisäisestä työnjaosta ja hallinnon järjestämisestä.

8 §. Edunvalvonta. Pykälässä säädettäisiin valtion puhevallan käyttämisestä. Tutkimuskeskus edustaisi valtiota ja valvoisi valtion etuja ja oikeuksia, jollei muualla toisin säädettäisi.

9 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä säädettäisiin asetuksenantovaltuutus. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännökset tutkimuskeskuksen henkilöstöstä, johtajien ja tutkimusprofessorien kelpoisuusvaatimuksista sekä pääjohtajan sijaisen määräämisestä. Muun henkilöstön sijaisuuksista määrättäisiin työjärjestyksessä.

10 §. Voimaantulo. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2011. Tämä laki kumoaisi voimassa olevan geologian tutkimuskeskuksesta annetun lain (995/1983). Pykälän 3 momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa olisi asetuksen antovaltuutus säätää tutkimuskeskuksen tehtävistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lakiehdotuksen 4 §:n 4 momentissa säädettäisiin valtuutus säätää johtokunnan tehtävistä ja päätösvallasta valtioneuvoston asetuksella. Johtokunnan tehtäviin ei liity julkisen vallan käyttöä, joten niistä voidaan säätää asetuksella.

Lakiehdotuksen 9 § olisi yleinen valtuutus-säännös, jossa määritellään yksityiskohtaisesti, mistä asioista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2011.

Esityksellä muutetaan tutkimuskeskuksen johtokunnan kokoonpanoa ja toimikautta. Tutkimuskeskuksen nykyinen johtokunta on asetettu kaudelle 1.3.2008–29.2.2012. Ehdotetun lain voimaan tullessa 28 päivänä helmikuuta 2011 nykyisen johtokunnan toimikausi lyhenisi kolmeen vuoteen. Uusi johtokunta asetettaisiin ehdotetun lain säännösten mukaisesti kolmivuotiskaudeksi 1 päivänä maaliskuuta 2011 alkaen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Geologian tutkimuskeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Organisatorinen asema

Geologian tutkimuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto. Tutkimuskeskus on puolueeton ja voittoa tavoittelematon asiantuntijaorganisaatio, joka toimii asiakkaisiinsa nähden riippumattomasti.

2 §

Toiminnan tavoite

Tutkimuskeskuksen toiminnan tavoitteena on luoda ja ylläpitää kansainvälisesti korkeatasoista tieteellistä geologian alan tietoa ja osaamista sekä tuottaa innovaatioita yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Toiminnallaan tutkimuskeskus edistää elinkeinoelämän ja alueiden kilpailukykyä ja tukee yhteiskuntapolitiikan suunnittelua ja toimeenpanoa.

3 §

Tehtävät

Tutkimuskeskuksen tehtävänä on tehdä tutkimusta ja tuottaa asiantuntijapalveluita toimialallaan. Toiminta voi olla myös maksullista.

Tutkimuskeskus suorittaa lisäksi muut tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulosohjauksessa antaa.

Tutkimuskeskuksen tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Johtokunta

Tutkimuskeskuksella on johtokunta, joka ohjaa, seuraa ja valvoo tutkimuskeskuksen toimintaa.

Valtioneuvosto nimittää tutkimuskeskuksen johtokunnan jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokuntaan kuuluu vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä, joista yksi edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä. Valtioneuvosto määrää johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Johtokunnan jäseneksi ei voida valita tutkimuskeskukseen palvelussuhteessa olevaa henkilöä. Henkilöstön keskuudestaan valitsemalla edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa johtokunnan jäsenten palkkiot.

Johtokunnan tehtävistä, ratkaisuvallasta ja päätösvaltaisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Pääjohtaja

Tutkimuskeskuksessa on pääjohtaja, jonka nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja johtaa ja kehittää tutkimuskeskuksen toimintaa sekä vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle ja tutkimuskeskuksen johtokunnalle.

Kelpoisuusvaatimuksina pääjohtajan virkaan on ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viraston toimialaan sekä käytän-

nössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

6 §

Pääjohtajan ratkaisuvalta

Pääjohtaja ratkaisee tutkimuskeskuksessa ratkaistavat asiat, joista ei muualla erikseen säädetä.

Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka muutoin olisi muun tutkimuskeskuksen palvelussuhteessa olevan henkilön ratkaistavissa.

Pääjohtajan ratkaisuvaltaa voidaan työjärjestyksellä siirtää muulle tutkimuskeskuksen palvelussuhteessa olevalle henkilölle.

7 §

Työjärjestys

Pääjohtaja vahvistaa tutkimuskeskuksen työjärjestyksen. Työjärjestyksellä määrätään tutkimuskeskuksen sisäisestä työnjaosta ja hallinnon järjestämisestä.

8 §

Edunvalvonta

Tutkimuskeskus kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja vi-rastoissa valtion etua ja oikeutta kaikissa tutkimuskeskukselle kuuluvissa asioissa, jollei muualla toisin säädetä.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tutkimuskeskuksen henkilöstöstä, johtajien ja tutkimusprofessorien kelpoisuusvaatimuksista ja pääjohtajan sijaisen määräämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tällä lailla kumotaan geologian tutkimuskeskuksesta annettu laki (995/1983).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Anni Sinnemäki*

*Liite
Asetusluonnos*

Valtioneuvoston asetus

Geologian tutkimuskeskuksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä, säädetään Geologian tutkimuskeskuksesta annetun lain (/20) nojalla:

1 §

Tehtävät

Geologian tutkimuskeskuksesta annetun lain (/20) 3 §:ssä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi tutkimuskeskus:

- 1) tekee yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kannalta tarpeellista geologian alan tutkimus- ja kehitystyötä omarahoitteisesti, yhteisrahoitteisesti ja toimeksiannosta;
- 2) edistää toimialansa tutkimusta osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön ja palvelemalla sekä koti- että ulkomaisia asiakkaita;
- 3) huolehtii toimialan tiedonkeruusta ja tietohuollosta; ja
- 4) huolehtii muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen tehtäväksi.

2 §

Henkilöstö

Tutkimuskeskuksessa on pääjohtajan lisäksi virkasuhteista ja työsopimussuhteista henkilöstöä. Tutkimuskeskuksessa voi olla tutkimusprofessoreita. Pääjohtajalla ja tutkimusjohtajalla on professorin arvonimi.

3 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) päättää tutkimuskeskuksen yleisistä toimintalinjoista ja tutkimuskeskukselle osoite-

tun valtion talousarviomäärärahan suuntaamisesta työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sovittujen tulostavoitteiden mukaisesti;

- 2) hyväksyä pääjohtajan ohella tutkimuskeskuksen puolesta työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tehtävä tulossopimus;

- 3) päättää tutkimuskeskuksen strategiasta, talousarvioehdotuksesta, toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä tilinpäätöksen hyväksymisestä;

- 4) päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteista;

- 5) nimittää ja ottaa palvelukseen pääjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat johtamisvastuussa olevat virkamiehet ja työsopimussuhteiset työntekijät sekä tutkimusprofessorit;

- 6) päättää muista tutkimuskeskuksen kannalta laajakantoisista ja periaatteellisesti merkittävistä asioista, jotka pääjohtaja tai johtokunnan puheenjohtaja haluaa johtokunnan käsiteltäviksi.

4 §

Johtokunnan päätösvaltaisuus ja asioiden ratkaiseminen

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Johtokunta ratkaisee asiat pääjohtajan esittelystä yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide.

5 §

Kelpoisuusvaatimukset

Johtajilta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viran tehtäväalaa ja käytännössä osoitettu johtamistaito.

Tutkimusprofessoreilta vaaditaan tehtäväalueelle soveltuva tohtorin tutkinto ja hyvä perehtyneisyys tehtäväalaa.

6 §

Pääjohtajan sijaisen määrääminen

Tutkimuskeskuksen johtokunta määrää pääjohtajan sijaisen.

7 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .